

Dat 't heelemaal geen wier is — volgens aardrijkskundeboeken draagt Wieringen zijnen naam om de wiermaaiërij — bewijzen de Flora's, waar de plant heel netjes bij de Najadeeën is ingedeeld. In groote massa's wordt 't hier gedroogd, wat in den zomer de reukzenuwen van dijkwandelaars minder aangenaam aandoet.

Vroeger zat ik nog wel eens anders „op dijk“ dan om 't mooie van de zee te bewonderen.

Zoo was er eens een botter met zwaar weer op de steenen geloopt. Dat was een nieuwtje; uit school er dadelijk heen! Van den eenen steen op den anderen springend, zaten we weldra op het scheepje. Net kwam mijn vader thuis met de Zeehond, een rijkspolitie-vaartuig. Wij allemaal aan 't roepen, net of ze ons hooren konden!

Ondertusschen hadden we niet op 't tij gelet en langzamerhand stond de vloed al flink door. Toen we aan boord alles goed door elkaar gegooid hadden, dachten we aan weggaan. Maar jawel! Droogging 't niet meer, dan maar nat, 't kon niet anders. 'k Beloof u, dat het zeewater koud was. Toen ik thuiskwam, rook mijn vader, als zeeman, onmiddellijk 't zeewater. „Heb je in zee gezeten?“ En ik, ezel, vroeg terug: „Hebt u me dan gezien...?“

Ziezoo lezers en lezeressen, nu konden we wel naar de haven gaan, om vogels te zien en zee-anemonen te halen, maar de eerste zullen we laten vliegen en van de laatste hoop ik later meer te vertellen. We zijn aan 't eind onzer wandeling.

Met eenen mooien, zwoelen Juli-avond is 't zoo heerlijk, over den dijk te wandelen. Dan ziet ge misschien ook 't lichten der zee. Breede, vurige strepen glijden over 't water, vooral waar de golven uiteenspatten in schitterende vonken! Schep een weinig water, giet 't thuis in een emmer regenwater; één oogenblik is 't licht zéér sterk, dan is 't uit, *Noctiluca miliaris* is dood.

Heerlijk niet waar, in dit frissche weer op den dijk? Ge bekomt hier.

Maar kom in November, als een hevige noordwester de golven der Noordzee opzweept en ze donderend en schuimend op den dijk smakt, als de krijschende meeuwen en donkere wolkgevaarten 't tooneel droevig maken, maar toch trotsche natuurkracht heerscht, dan is 't anders...

Intusschen hoop ik, dat 't den lezers en lezeressen niet verveeld heeft.

Met het grootste genot, las ik in de L. N. beschrijvingen van de bosschen uit 't oosten van ons land. Daarom verwachtte ik wederzijdsche belangstelling in de natuur van den seekant. Sommigen, die bij 't strand wonen, denken, dat er niets te zien is.

Die lui er op opmerkzaam te maken, dat het wél zoo is, ziedaar het doel van „Langs dijk en strand“.

Helder, Mei 1904.

CARL DENKER.

DE ZWARTE STERN.

Hydrochelidon Nigrum.

Er zullen wellicht weinigen onzer zijn, die bovenstaande vogelsoort niet kennen. Overal immers waar andere sternsoorten voorkomen, vindt men ook de zwarte stern en niet slechts in Europa, Afrika en Noord-Amerika alleen, maar zelfs in Australië.

Over de broedplaatsen en hiermede in verband gebracht de plantensoorten, waarop zij worden aangetroffen, wenschte ik hier een en ander mede te deelen, meest uit eigen ervaring geput. Wel zullen velen eieren, jongen en nesten van de zwarte stern gezien hebben en toch dunkt het mij, dat onze schrijvers ook thans nog zoo weinig er over kunnen berichten.

De eerste berichtgevers waren de Heeren C. Nozeman en Sepp, welke verklaarden, dat de zwarte sterns hunne nesten maakten op *Nymphaeaceën* (*Waterleliën*), zooals afbeelding bladz. 131 aanduidt. Deze planten zijn evenwel voor deze vogels in 't geheel niet geschikt.

Andere schrijvers zooals F. G. Friederich in *Naturgeschichte der Deutschen Vögel* en Naumann melden, dat zij voorkwamen en broedden op plaatsen, waar men *Trapa natans* (*Waternoot*) aantreft, terwijl weder andere schrijvers verklaarden dat de vogel zijn nest maakte op plaatsen welke bezet zijn met *Stratiotes aloides* (*scheeren*).

Wij vermeenen evenwel te mogen aannemen, dat noch het een, noch het ander juist is.

De broedplaatsen van zwarte sterns, door mij aangetroffen, bevonden zich wel tusschen de *Nymphaea's* maar altijd op van den kant afgedreven *Typha's* (*lischdodden*) of *Phragmites communis* (*Riet*), welke door den wind of groei te midden en tegen de *Nymphaea's* zich hadden vastgehecht.

Op 14 Juli 1902 zagen de heer Dr. J. Büttikofer en ik zulk een nest op de Akkerdijksche plassen, Gem. Vryenban.

We vonden slechts één nest, waarin drie eieren.

Waterleliën, *waternoot* noch *scheeren* mogen geboekstaafd worden als planten, welke tot nestplaats dienen voor de zwarte stern en ik vermeen, dat zij ook niet in verband gebracht mogen worden, wat het voorkomen van de vogel betreft.

Voor zoover mij bekend, is er in Europa slechts één vogelsoort en wel de *Acrocephalus turdoides* (*grootte karekiet*) welke uitsluitend haar nest maakt in riet (*Phragmites communis*).

Overal waar men in Nederland moerassen vindt, zal men ook, al is het in bescheiden hoeveelheid, *Stratiotes* aantreffen, doch om hieruit een stelsel op te bouwen, dat aldaar juist de zwarte sterntjes voorkomen, is verkeerd.

Daar de Gem. Overschie met omstreken rijk is aan plassen en waterkommen, zoo komen alhier vele sterntjes voor en de zwarte sterntjes trachten hier dan ook het een of andere jaar broedplaats te kiezen. Het is sedert vijf jaren, dat ik ze leerde kennen en toch blijven het voor mij nog vreemde vogels, want vaste broedplaatsen kennen ze niet, terwijl ze ook geen bepaalde plaatsen om te broeden begeeren. Een groot moeras tusschen weiland, duinen of heidevelden gelegen, dus daar, waar zich het vischdiefje bij bepaalt, is voor de zwarte sterntjes te klein.

Niet is dit te wijten aan gebrek aan voedsel, want een moeras van 5 à 6 H.A. biedt gedurende de zomermaanden overvloed van kleine vischjes en libellen aan, doch 't is uitsluitend toe te schrijven aan de zwerf- en treklust dezer vogels.

De zwarte sterntjes hebben geen bepaald gebied, wat ook de geprepareerde voorwerpen in het Museum van N. Historie bewijzen.

Verder diene, dat ze twee zomers achter elkander op de „Zestienhovensche plassen” ongestoord hunne jongen hebben grootgebracht, terwijl ze er dezen zomer niet waren te vinden.

De jager Hofland (opzichter der Akkerdijsche plassen, toebehoorend aan den Heer Seurmond) verzekerde mij, dat vijf jaren geleden daar eene groote kolonie heeft gebroed, twee jaren geleden er slechts één paar hun broedplaats had en dit jaar er wederom geen enkele zwarte stern werd gezien.

Ook de tijd van broeden is voor hen vrij onverschillig: we vonden zoowel eieren in het begin van Augustus, als in het laatst van Mei.

Niet zelden komt het voor, dat zij een gedeeltelijk nest maken, het weder spoedig verlaten en er in 't geheel niet meer naar omzien.

Dan is het opgemerkt, dat zij plotseling verschijnen, binnen twee à drie dagen nest maken, vervolgens hunne jongen grootbrengen, om onmiddellijk daarna broedplaats en de geheele streek te verlaten.

Dit alles moet worden toegeschreven aan de zwerf- en treklust dezer vogels en, hiermede in verband gebracht, de weersgesteldheid.

Wat de Heer Thijssse ons in het bekende werkje „Door het Rietland”, op blz. 73 mededeelt over de vernieling van eieren en jongen van rietzangers

door storm, regen en hagelbuien is ook voor de zwarte sterntjes van toepassing.

Niet zelden komt het voor dat de jonge zwarte sterntjes spoedig het nest verlaten en zelfs na 8 of 10 dagen niet meer op de nesten te vinden zijn.

We troffen een nest aan van twee jongen, waar het eene jong zich nog op het nest bevond, terwijl wij naar het tweede moesten zoeken, hetwelk wij ten slotte 30 Meter er van verwijderd vonden. Gedurende de weinige dagen, dat de jongen dan nog gevoederd moeten worden, zien de ouders niet meer naar hunne eigen

jongen om, doch brengen door elkander voeder aan, hetgeen zelfs sterntjes doen, die in 't geheel niet gebroed hebben of wier broedsel om de een of andere reden mislukt is.

Wel zou het wenschelijk zijn, dat er bij deze vogels eene wijziging kwam betreffende hun nestbouw en broedplaatsen, waardoor zij beter bestand waren tegen ons ruw en onvaste klimaat.

Het zou niet zoo vreemd zijn, indien ons land bezocht werd door twee andere soorten en wel Hyd. hybrida en leucoptera, welke beide soorten op verschillende tijden in Midden-Duitschland en Engeland werden waargenomen en geschoten.

Eene voldoening zou het voor mij zijn, door deze weinige regelen eenig meer licht over broed- en levenswijze van het zwarte sterntje te hebben verspreid.

Overschie.

H. A. VAN DAM.

Slimme waterhoentjes, maar nog slimmer menschen.

Het is genoeg bekend, hoe slim de eenden zijn, om hun nest te beschermen. Haalt men de eieren van een waterhoentje uit, dan legt het beestje in dat ledige nest niet de overige eieren. Wel komt het weer terug, als het blijkt, dat een bunzing, of waterrat de eieren heeft weggehaald. Deze roovers maken een gat in den bodem van het nest. De mensch heeft dat opgemerkt en als hij nu zoo'n nest rooft, maakt hij een gat in den bodem. De vogel ziet dat gat als het werk der pasgenoemde viervoetige roovers aan en legt in hetzelfde nest de overige eieren, zoodat de vinder uit hetzelfde nest later de eieren te halen heeft.

Haarlem.

J. VIJVERBERG.